

Revista Catalana de Dret Privat [Societat Catalana d'Estudis Jurídics], vol. 16 (2016), p. 299-301
ISSN (ed. impresa): 1695-5633 / ISSN (ed. digital): 2013-9993
<http://revistes.iec.cat/index.php/RCDP>

LÍDIA ARNAU RAVENTÓS I M. LUISA ZAHÍNO RUIZ (DIR.),
*CUESTIONES DE DERECHO SUCESORIO CATALÁN. PRINCIPIOS,
LEGÍTIMA Y PACTOS SUCESORIOS*, MADRID, MARCIAL PONS,
2015, 328 P.

La voluntat del legislador català en l'elaboració d'un dret de successions propi per a Catalunya ha estat, en tot moment, oferir una regulació amb vocació de completesa. Aquest fet es va posar de manifest ja des del Projecte de compilació de 1955, com també en la codificació que es va fer de la matèria per la Llei 40/1991, de 30 de desembre, del Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya. Ara bé, tot i que el procés de codificació del dret successori català ha pres com a punt de partida el Codi de successions, la realitat social del moment ha fet necessari també incorporar noves figures, així com realitzar algunes reformes puntuals en la seva regulació, la qual cosa ha permès culminar aquesta tasca codificadora amb l'entrada en vigor del llibre IV del Codi civil de Catalunya.

La regulació del dret de successions en el dret civil de Catalunya ha contribuït de manera indiscutible a dotar l'ordenament jurídic català de la identitat pròpia que el caracteritza. I, en aquest sentit, l'interès doctrinal s'ha focalitzat especialment en tres aspectes: els principis generals, els pactes successoris i la llegítima. Aquests aspectes constitueixen, com veurem, els tres pilars sobre els quals versen les conferències recollides en aquest volum.

Aquest llibre s'emmarca dins de les activitats del Grup de Recerca en Dret Civil Català 2014 SGR 22 i dels projectes d'investigació DER2011-26892 i DER2014-54267-P, i troba el seu origen en el «Cicle de conferències sobre dret successori català» que es va celebrar a la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona els dies 14, 21 i 28 de novembre de 2013. Lídia Arnau Raventós i Luisa Zahíno Ruiz, que en aquell moment van ser les directores de les jornades, són també les directores del llibre que recull les interessants ponències que hi van tenir lloc. Tot això anterior té la manifesta intenció de continuar avançant en l'estudi detallat de les qüestions que conformen i caracteritzen el dret successori català.

Es tracta d'una obra de referència la riquesa de la qual resideix, com el seu títol indica, en l'interès que susciten, tant des d'un punt de vista doctrinal com des d'un punt de vista pràctic, les qüestions de dret successori català sobre les quals es projecta el seu contingut. En aquest sentit, cal posar en relleu la importància de conèixer la regulació que matèries del dret civil català com la llegítima o els pactes successoris presenten respecte d'altres ordenaments jurídics, fonamentalment per la seva aplicabilitat pràctica i els seus beneficis des d'un punt de vista comparat.

L'estudi s'estructura metodològicament en tres eixos temàtics principals, corresponents a les tres sessions de treball en què es va dividir el cicle de conferències del qual resulta el llibre, la qual cosa contribueix a facilitar-ne la consulta. Aquests tres eixos són, com ja s'ha avançat, els principis generals, els pactes successoris i la llegítima, i estan integrats per les diverses aportacions que els ponents van realitzar respecte de cadascuna d'aquestes matèries. Aquests blocs estan precedits d'una extensa anàlisi preliminar sobre la successió per causa de mort en la regulació de l'actual llibre quart del Codi civil de Catalunya, a càrrec del professor Ferran Badosa Coll, qui realitza una reeixida i sintètica aproximació als aspectes més rellevants de la successió per causa de mort en la regulació catalana vigent actualment.

Dit això i partint de la sistemàtica seguida en aquest llibre, el primer bloc se centra en els principis generals inspiradors del dret de successions. Aquest apartat està format al seu torn per tres capítols, el primer dels quals versa sobre els principis que informen el dret successori català i que constitueixen el punt de partida cap a una correcta comprensió de les institucions i particularitats que el conformen en l'actualitat, sense oblidar la influència que una clara i arrelada tradició romanista ha tingut en la seva configuració. En el segon capítol s'estudien els efectes que tenen, des d'una perspectiva notarial, algunes de les institucions successòries previstes actualment en el llibre quart del Codi civil de Catalunya. I, per acabar, aquest primer bloc temàtic es tanca amb un últim capítol centrat en la determinació de la llei aplicable a les successions *mortis causa*, atès l'augment dels supòsits de successions amb repercussions transfrontereres en els darrers anys.

El segon gran bloc temàtic està constituït per un estudi dels pactes successoris, dels quals aborda tant la perspectiva civil com la registral i la fiscal. En concret, aquesta part està integrada per dos capítols: el primer, dedicat a l'estudi del canvi substancial, sobrevingut i imprevisible de les circumstàncies que van servir de fonament per a la celebració del pacte successori en el marc del context actual, es caracteritza per la seva complexitat i per una clara inestabilitat de les circumstàncies; per la seva part, el segon i últim dels capítols que integren aquesta part analitza la utilitat dels pactes d'atribució particular com a nova modalitat de pacte successori incorporada pel vigent llibre quart del Codi civil de Catalunya i la seva rellevància com a via per a assolir amb èxit l'anticipació successòria.

Finalment, l'obra es tanca amb un tercer bloc integrat per quatre capítols dedicats, a grans trets, a l'estudi d'algunes de les qüestions més rellevants i conflictives de la llegítima catalana. El primer capítol analitza, partint d'una comparació amb el dret alemany, algunes de les reformes més controvertides de la llegítima en el dret successori català, en què s'avança cap a l'intent d'afeblir la institució i de procurar-ne la modernització. A continuació, el segon capítol abandona l'anàlisi doctrinal i se centra en un estudi jurisprudencial dels aspectes relacionats amb la llegítima sobre els quals es pronuncia la jurisprudència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, així com en un estudi de la línia que segueixen els seus pronunciaments. El tercer capítol,

per la seva part, té per objecte l'anàlisi de l'acció d'inoficiositat legitimària. I, finalment, aquest bloc temàtic es clou amb un últim capítol que té per finalitat valorar quina és la incidència de la llegítima en la successió intestada, que adquireix un interès especial perquè en aquesta no existeix una voluntat testamentària del causant que la llegítima s'encarregui de limitar.

En resum, es tracta d'una obra de referència no només pel rigorós estudi que es fa de les qüestions del dret successori català que s'hi analitzen, sinó també per la utilitat pràctica de les conclusions a què s'arriba, en les quals es procura donar solució a les controvèrsies que avui dia es plantegen tant des d'una esfera teòrica com des d'una esfera pràctica. Tot això anterior fa d'aquesta obra un referent de consulta obligatòria per a tots els professionals del sector que vulguin conèixer més profundament les implicacions que es desprenen d'algunes de les institucions més rellevants, particulars i conflictives del dret civil de Catalunya.

Cristina Villó Travé
Becària postdoctoral
Universitat Rovira i Virgili